1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 47. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 13-го БЕРЕЗНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 13, 1963 No. 47. VOL. LXX.

БІЛЬШЕ ЧИСЛО ЗАТРУДНЕНИХ Є ГОЛОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ ЗДА — ПРЕЗИДЕНТ

Вашингтон. — Президент Кеннеді 11-го березня ц. р. переслав до Конґресу окреме звернення, в якому стверджує, що „найголовнішою економічною проблемою" тепер є справа великого числа незатруднених, що дозволяє на марнування робітничих сил та не дозволяє збільшити продукцію а тим самим піднести життьову стопу американського життя. Президент підкреслює факт, що економіка цієї країни постійно зростає але в такому темпі, що не може постачати працю новим робітним силам, що виходять на ринок праці. Президент заявляє, що „ми не можемо погодитися з таким станом", і тому Конгрес повинен конче схвалити урядовий законопроєкт про зменшення прибуткових податків та інші урядові проєкти, які мають збільшити темп росту економіки та збільшити число варстатів праці. Президент твердить, що „це в нашій силі це зробити" і здобути такі осяги, „які позначили б цю декаду раз на завжди в історії людського поступу". Президент долучив до свого звернення теж список, як використовувані були робітні сили цієї країни від закінчення 2-ої світової війни. Цей список зладив Департамент Праці, в ньому передбачається, що може бути в майбутніх роках. В роках 1947 — 1962 число робітних сил більшилося на 21%, але число затруднених в тому самому часі зросло лиш на — 17%, і внаслідок цього зросло число безробітних. Як економіка ростиме в теперішньому темпі, то число безробітних в 1967-му році виноситиме до 5.5 мільйона, або 7% всіх робітних сил. Число нефармерських робітників в роках 1947 1957 пересічно зростало річно по 900 000, але в дальших роках те більщення становить по 500 000 річно, і тому щороку збільшується число безробітних, хоч і росте кожнього року число затруднених. В одному тільки 1962-му році внаслідок того, що пересічно було по 4 000 000 безробітних, і тому, що коло 2 700-000 робітників не працювали вповні, — втрачено 1 більйон днів праці, це значить стільки, скільки витрачено б тоді, коли б припинено продукцію в цілій країні на протяг понад три тижні. Але в останніх п'ятьох роках пересічне число безробітних виносило річно по 5.5% всіх робітних сил або і більше, а в лютому цього року воно становило аж 6.1%. Тому, твердить Президент, „справа безробіття, — це наша найголовніша економічна проблема, вона марнує життя чоловіків і жінок, позбавляє їх права служити своїй країні". Кеннеді твердить, що „невикористовування нами людських робітних сил і можливостей наших фабрик коштує річно — $30 до $40 більйонів". Це обнижує життьову стопу всього американського народу — заявляє Президент. Президент звітує, що приріст робітних сил в цій декаді передбачається на 13 000 000, це значить на 50% більше в порівнянні з декадою 50-их років. Якщо не збільшиться темп приросту варстатів праці, то число безробітних буде ще більше. Кеннеді підкреслив, що в останніх 5-ох роках найбільше нових варстатів праці було в урядових аґенціях, головним чином в ділянці шкільництва. Треба продовжувати і скріплювати ту тенденцію, щоб підготовити робітників до фахової праці, якої треба буде щораз більше в найближчих роках, коли зростає автоматизація праці. Президент із вдоволенням підкреслив, що в останніх 15-ох роках (1947 - 1961) зростає продуктивність праці. Але збільшення продуктивности є внаслідок того, що людина дає більше під час своєї праці, а не тому, що з кожним роком мало б зростати в більшому темпі і число робітних сил. Продукція зростала в роках 1947 - 1957 по 3.2% річно, в роках 1957 - 1961 внаслідок депресії тільки по 2.9% річно, а в 1962-му році на — 4%. Президент заявив, що тільки збільшення числа варстатів праці зменшить натиск робітничих організацій в тому напрямку, щоб зменшити число тижневих годин праці до 35-ох годин. „Ми є багатою країною, — казав Президент, — але не невичерпною. Країна не сміє марнувати свої робітні сили, як цього не сміє робити і одиниця" — казав Президент, і домагався, щоб ЗДА не марнували своїх робітних сил.

МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ СЛІПИЙ ПРИВІТАВ НТШ ІЗ 90-РІЧЧЯМ

Митрополит Йосиф Сліпий

Ню Йорк. — Разом з президентом Джаном Ф. Кеннеді та рядом інших видатних осіб, які привітали Наукове Т-во ім. Шевченка з нагоди його 90-річчя, що його відмічено науковими конференціями, зустріччю з громадянством та Шевченківською академією впродовж минулої суботи і неділі в Ню Йорку, цю найстаршу і заслужену вільну українську наукову установу привітав окремою телеграмою також і звільнений недавно із довголітньої совєтської каторги первоієрарх Української Католицької Церкви, митрополит - ісповідник Йосип Сліпий. В надісланій з Риму телеграмі Владика-митрополит, що сам є видатний науковець і науковий дослідник, віддавна дійсний член НТШ, сказано: „З нагоди 90-річчя славного і заслуженого для української науки Наукового Т-ва ім. Шевченка висловлюю признання та побажання успіхів і передаю архиєрейське благословення".

Зменшення бюджету не є однозначним із зменшенням федеральних видатків

Вашингтон. — В економічних колах звертають увагу на те, що хоч Конгрес багато говорить про зменшення запропонованого на 1964-ий рік бюджету на суму $ 98.8 більйона, то все ж таки федеральні витрати винесуть багато більше від тієї суми, хоч Канґрес може зменшити бюджетову суму,. На доказ цього можна навести бюджет з 9-ох попередніх років, коли Конґрес хвалився тим, що він зменшив запропоновані урядом бюджет на суму $22.2 більйона, то все ж таки федеральні витрати в тому самому часі були збільшені на 21.6 більйонів в порівнянні з запропонованими ориґінальними бюджетами. Це можливе тому, що Президент вимагає в бюджеті видатків на кілька років наперед. Президент зможе витратити у фінансовому раці, що почнеться 1-го січня 1963 році, також і ті суми, що були призначені Конгресом в попередніх роках.

Адв. Іван Флис переобраний на голову Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Ню Йорку

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 8-го березня, тут у приміщеннях Українського Народного Дому відбулися річні збори Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу, в результаті яких обрано нову управу, знову з адв. Іваном Флисом на чолі. Місцева округа, до якої належить 38 Відділів, більшість з яких була заступлена на зборах, належить до найбільших в організаційній системі УНСоюзу. Збори відкрив і ними проводив адв. Іван Флис. Крім нього, звіт з діяльности Управи Комітету здавали заступники голови, головна радна пані Марія Демидчук і інж. В. Василишин, секретарі пп. Никифорук і Цюпа, організаційний референт д-р В. Палідвор, касир Г. Яремчук та імпрезовий референт В. Клозник. Гол. предсідник УНСоюзу п. Йосип Лисогір, запрошений до слова на початку нарад, вказав на великі можливості та потреби дальшого розвитку та організаційного і фінансового скріплення УНСоюзу, базуючись на досвіді успішної праці впродовж минулого року. Заторкуючи ряд загально-громадських і культурних проблем, зокрема вказавши на працю УККомітету, Комітету Пам'ятника Шевченка та інших установ, п. Й. Лисогір вказав, що праця цих установ у головній мірі базується а тим самим і залежить від стану, розвитку і праці УНСоюзу. Який УНСоюз, така й наша громада — закінчив своє коротке слово п. Й. Лисогір, заохочуючи зібраних до ще більшої та видатнішої активности. До дальшого проводу нарадами; дебатами над звітом та вибором нової Управи, збори вибрали п. Ковальчука, з уваги на те, що адв. Іван Флис належав до звітодавців. Після дебат, в яких взяли участь пп. О. Соневицька, М. Шпитко, Б. Ластовецький, І. Василишин, Г. Яремчук, О. Соколишин та інші, обрано нову управу в складі: адв. Іван Флис — голова, пані М. Демидчук і п. Ковальчук — заступники, В. Никифорук і В. Цюпа — секретарі, Г. Яремчук — скарбник, д-р Ол. Соколишин — орг. референт, В. Клозник — імпрезовий референт, д-р Р. Голіят — пресовий референт. До Контрольної Комісії обрані: дир. Р. Крупка, сот. Содоль-Зілинська та пані Навроцька. На закінчення нарад голова Ів. Флис запросив до слова присявного на зборах гол. секретаря д-ра Ярослава Падоха, який в своєму слові дав загальний огляд праці та здобутків ню-йоркської округи на тлі праці і здобутків всього Союзу за 1962 рік та за два перші місяці 1963 року. В минулому році округа зайняла друге місце поміж всіми округами, здобувши 500 нових членів. Рік раніше округа була здобула понад 600 членів. Минулорічними першунами та членами почесного Клюбу Заслужених Союзовців стали такі секретарі й організатори цієї округи: пані Стефа Галичин, Марія Душник і Квітка Стецюк, та п. Василь Никифорук, адв. Іван Флис, і Василь Цюпа. Кожний з них зорганізував 25 і більше членів. Д-р Роман Голіят склав на зборах шість аплікацій нових членів, а організатор Богдан Хабурський, секретар Іван Сидор також принесли на збори декілька аплікацій. Окремо д-р Падох торкнувся питання функції в межах союзової організації Окружного Комітету, та вказав на ряд важливих і актуальних завдань, які ждуть на ініціятиву й труд управи Комітету в Ню Йорку. Він запропонував ряд пропозицій відносно пляну праці на цей ювілейний рік „Свободи", які збори прийняли. Рішено влаштувати відповідну імпрезу для відзначення 70 - річчя „Свободи", допильнувати, щоб всі відділи округи склали пожертву на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні, допомагали УККА в усіх його акціях, відвідувати відділи округи, контролювати, щоб всі вони відбули свої річні збори тощо. Окрему увагу віддано членській кампанії УНСоюзу в сімдесятьріччя його органу. Збори уповноважили управу розділити квоту сімсот членів, призначену на округу на поодинокі відділи, про що відділи будуть повідомлені. Окружна управа зобов'язалася також допильнувати, щоб відділи щомісяця і щокварталу частинно виконували свою квоту. Після зборів відбулася перекуска, влаштована окружною управою. Пізно в саму північ закінчилися ці чергові збори великої, чи радше сказати найбільшої союзової округи.

Аденауер відкинув просьбу Бідо на азиль — Баварія признає

Бонн. — Західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер відкинув просьбу колишнього французького прем'єра Жоржа Бідо, теперішнього лідера французького революційного підпілля проти режиму през. де Ґоля, щоб признати йому, Бідо, політичний азиль в Німеччині. Західньонімецька поліція віднайшла й арештувала Жоржа Бідо в минулу неділю в маленькій місцевості в Баварії, де він жив під чужим прізвищем в домі одного німецького журналіста. Відмова федерального нім. уряду не зобов'язує автономного баварського уряду. За пресовими вістками, баварський уряд готов признати Жоржові Бідо право азилю на терені Баварії, якщо він зголосить в цій справі безпосередню просьбу і якщо зобов'яжеться відмовитись від уякої дальшої політичної праці. Аденауер, добре особисто знайомий з Бідо з перших післявоєнних років, коли Бідо був близьким співробітником де Ґоля і прем'єром або міністром закордонних справ Франції, відіслав йому тепер його листа, не відчинивши його. Аденауер не хоче справою Бідо погіршити німецько - французьких взаємин. Італія і Швайцарія рішуче відмовилась прийняти на свою територію Жоржа Бідо. Якщо він не захоче прийняти умовини баварського уряду і піддати себе під постійний надзір збоку баварської поліції, то його відставлять, мабуть, до Австрії, яка проте також ледви чи погодиться дати Бідо таку свободу рухів, щоб він міг далі керувати революційною роботою проти режиму де Ґоля.

У Парижі розстріляно кол. полковника, змовника проти де Ґоля

Париж. — В минулий понеділок 11-го березня виконано в Парижі засуд смерти, проголошений минулого тижня проти полковника Жана-Марі Бастієн Тірі, 35-річного заслуженого для французької армії летунського старшини. Полк. Тірі, абсольвент політехнікуму й фахівець в атомово - ракетних проблемах належав до штабу, який переводив на Сагарі перші французькі атомові детонації. Приєднавшись до французьких екстремістів, які поборювали політику де Ґоля в справі Альжиру, Бастієн Тірі був провідником змовників, які 22-го серпня минулого року остріляли із скорострілу авто, яким президент де Ґоль, його дружина і його шваґер їхали почерез малу місцевість Пті-Клямар на летовище. Тоді тільки чудом ніодна куля не поцілила де Ґоля ані його дружини. Бастієна Тірі засуджено на смерть разом з чотирма іншими підсудними, з того двох під їх неприявність на розправі. Президент де Ґоль помилував двох інших засуджених на смерть, але відкинув помилування Жана Бастієн Тірі. Його розстріляли.

Ірак і Сирія плянують створити арабську федерацію

Дамаск. — До столиці Сирії прибула 5-членна делегація від нового іракського уряду, який — таксамо, як новий уряд у Сирії — складається з прихильників президента Об'єднаної Арабської Республіки Нассера. Проте навіть самі сирійці не пропонують повороту до тієї державної унії з Об'єднаною Арабською Республікою, яка існувала від 1958 до 1961 року та розбилась внаслідку військового перевороту сирійських самостійників. Зате теперішні правителі в Сирії і в Іраку пропонують створити широку арабську федерацію пов'язану кількома конкретними справами, як спільний верхній військовий штаб, спільна Комісія господарського плянування для тісніших господарських зв'язків і тісніша культурна співпраця. Саме в цих справах нараджуються сирійці з 5-членною іракською делегацією. В Сирії спокій. Хоч новий уряд заборонив вуличні демонстрації, проте маси сирійців маніфестували в минулу неділю свої симпатії до нового уряду. Сформувався великий похід демонстрантів, що хотів дістатись під турецьку амбасаду в якій схоронився прем'єр попереднього уряду Халід ель-Азм, але 300 сирійських вояків з скорострілами стояли перед амбасадою і не допустили туди демонстрантів.

Шевченківські роковини відзначено урочистим концертом у Клівленді

Клівленд. — У неділю 10 березня відбувся тут великий Шевченківський концерт, що його влаштував Український Хор ім. Т. Шевченка з участю Парма Філармонік Оркестри під батутою проф. Ярослава Барнича. У програмі концерту між іншими творами виконано Шевченка — Січинського „Лічу в неволі" та хоральну симфонічну поему Шевченка — Ревуцького „Хустину". Доповідь на тему „Шевченко в українській музиці" виголосив проф. Осип Залеський з Боффало, гостинно виступив тенор Любомир Мацюк з Шикаґо, який крім сольових партій, „Хустини" та „Лічу в неволі", виконав твори Нижанківського Рудницького і Бобикевича при фортепіян. супроводі Ірини Заячківської-Гаврилюк Солістами хору були: Олена Пік, Т. Садеровська, В. Зелена та Яків Сідельник. Понад тисячна публіка, яка виповнила простору авдиторію Парма Сеньйор Гайскул прийняла багату мистецьку програму концерту з захопленням. Ефектовно оформив сцену Т. Білинський.

Відбулися лещетарські першенства УСЦАК

В суботу і неділю, 9 і 10 березня, відбулися на Вайт Фейс Мавнтен, Н. Й., лещетарські першенства Української Спортової Централі Америки і Канади. Змагання, які влаштував на доручення Спортової Централі Карпатський Лещетарський Клюб з Ню Йорку та яким проводив як головний суддя Ярослав Рубель, мали в програмі конкуренції з'їздового бігу, кругобігу та альпейської комбінації в групах жінок та чоловіків. Перші три місця у цих конкуренціях зайняли: З'їздовий біг чоловіків: Ігор Білинський („Леви", Шикаґо), Василь Єйна (КЛК Торонто), Аскольд Гайвас (КЛК Ню Йорк). Кругобіг чоловіків: Володимир Шарко (КЛК Ню Йорк), Роман Стахнів („Леви" — Шикаґо), Мирон Ярошевич („Леви" — Шикаґо). Альпейська комбінація чоловіків: Ігор Білинський Василь Єйна, Володимир Шарко. З'їздовий біг жінок: Люся Друневич (КЛК Торонто) Таїса Рожанковська (КЛК Ню Йорк), Надія Дороцщак (КЛК Ню Йорк). Кругобіг жінок: Ірина Березовська, Рома Марущак і Нуся Пенцак (всі три КЛК Торонто). В альпейській комбінації одинока закінчила біг і зайняла перше місце Нуся Пенцак (КЛК Торонто).

В клюбовому точкуванні місця зайняли: 1. КЛК Торонто 50.5 точок. 2. „Леви" Шикаґо — 27.5 точок, 3. КЛК, Ню Йорк — 27 точок.

РАСК НЕ ПЕРЕДБАЧАЄ ШВИДКОГО ДОГОВОРУ ПРО АТОМОВІ ДОСЛІДИ

Вашингтон. — Державний секретар Дін Раск заявив на переслуханні в Комісії Сенату для закордонних справ в минулий понеділок 12 березня ц. р., що він не сподівається, щоб можна було в недалекій майбутності підписати з Совєтами договір про припинення майбутніх ядрових детонацій. Наради у цій справі ведуться на різних форумах від 4 і ½ року, але зайшли в останньому часі у безвиглядну сліпу вулицю внаслідок рішучої опозиції Совєтів проти більшої скількости щорічних міжнародних контрольних інспекцій на терені СССР, як три, та внаслідку відмови взагалі дебатувати про детайлі такої контролі, про її технічні подробиці і фінансування. Державний секретар водночас боронив становище американського Уряду, який погодився знизити первісну вимогу на найменше 20 таких річних контрольних інспекцій — до сім. З конґресових кол критиковано таку примирливість Уряду в цій справі, як загрозливу для крайової безпеки, бо — мовляв — недостатня міжнародна контроля вможливить большевикам переводити крадькома підземні атомові експерименти і осягнути таким чином кращу атомову зброю. Дін Раск заявив, що Уряд свідомий такого риску, але — заявив він — такий риск менший, ані ж риск дальших необмежених перегонів у детонуванні ядрових енергій. Уряд — казав державний секретар — прикладає велике значення до договору про припинення ядрових детонацій, як до першого кроку на шляху до розброєння. Тому американські поступки щодо числа щорічних контрольних інспекцій мали на цілі підбадьорити Совєти в напрямку ділового переговорювання про атомовий договір. Однак совєтське непоступливе становище зводить на нівець подібні надії. Дін Раск заявив, що він не бачить познак, щоб в найближчому майбутньому щось в цій справі змінилось. Сенатори Фулбрайт і Ґомфрі, обидва демократи, критикували спосіб ведення з Совєтами отих переговорів. Сенатор Фулбрайт, який є головою сенатської Комісії для закордонних справ, твердив, що коли Уряд хотів довести Женевські конференції до успіху, то не повинен був так розголошувати їх, щоб цей розголос породив критику на американському ґрунті, яка з черги послабила становище Уряду в Женеві. Знову ж сенатор Гомфрі закинув Урядові суперечні заяви щодо становища в справі скількости контрольних інспекцій та створювання в цій справі некорисного враження в Женеві. Тим часом на Женевській 17-членній конференції розброєння, де тепер обговорюється справу договору про атомові детонації, представник ЗДА Чарльс Стелле рішуче заперечив закиди Семьона Царапкіна, наче б американський Уряд зумисне промовчав інформації від учених про можливості стверджувати ядрові детонації без безпосередньої контрольної інспекції. Чарльс Стелле твердив далі, що таких науково - технічних можливостей все ще нема. Розмови в Женеві продовжуються, але вони мають полемічний і і формальний характер та не заторкують самої суті справи. Головні представники ЗДА й СССР від'їхали до столиць своїх країн.

Москва і Пейпінґ погодились в принципі на конечність спільних розмов

Пейпінґ. — Комуно-китайське радіо й офіційна пресова аґенція принесли повідомлення, що у висліді листувань між партійними секретаріятами компартій СССР і Китаю визнано конечність перевести розмови, які мали б за ціль закінчити „ідеологічну дискусію". Комуно - китайський комунікат виявив при цьому, що 21 лютого ц. р. наспіло відповідне письмо від большевицького партійного секретаріяту та що комуно-китайський партійний секретаріят передав відповідь совєтській амбасаді в Пейпінґу. Однак нічого не згадано тут про передумови для таких „розмов" ані про те, чи і де вони відбудуться. Комуно-китайські вожаки стояли до останнього часу на становищі, що тільки їхня інтерпретація Маркса й Леніна є правильна та вимагали передусім засудження Тіта, як лідера югославського комуністичного „ревізіонізму й опортунізму". Китайські комуністи закидають Хрущову, що він перший зламав комуністичну солідарність та таврували його, як „капітулянта" в осінній кубинській кризі і „зрадника" кубинських інтересів. Китайські комуністи вимагали теж перепрошення їх за образи, нанесені їхнім делеґатам на недавньому східньо-берлінському міжнародному комуністичному збіговищі. Тому, що Хрущов кількакратно виявляв бажання замирення з Пейпінґом, говорив про китайських комуністів, як про „братів" і тп., то можна припускати, що швидше чи пізніше таки до таких переговорів і замирення прийде.

В АМЕРИЦІ

● **Резерви золота** в тижні, що закінчився 6-го березня, були без зміни в порівнянні з тижнем, який закінчився 27-го лютого, і становили $15,878,000,-000 найнижчу суму від 10-го травня 1939 р. Досі в цьому році відійшло за кордон золота на суму $100 мільйонів, а минулого року в тому самому часі — $160 мільйонів.

● **Нюджерський сенатор** республіканець Кліффорд П. Кейс заявив, що сенатор республіканець Веррі Голдвотер з Арізони від консерватизму посувається в напрямку до середини, коли почали говорити про можливість його кандидатури на президента в 1964-му році. Сен. Кейс гадає, що республіканці мають можливість перемогти Кеннеді в 1964-му, але їхній кандидат не сміє бути занадто консервативний.

● **Сенатор демократ** із стейту Луізіяни Еллендер заявив на пресовій конференції, що він не турбується тим, що чотири африканські країни, а саме: Танґанайка, Сомалі, Етіопія та Уґанда не дозволили йому їх відвідати тому, що він зневажливо висловився про негритянське населення тих держав, бувши в Південній Африці. Сен. Еллендер казав, що на чолі тих держав стоять політикани, які не мають жадного досвіду і критицизму. Подорож сен. Еллендера коштувала уряд ЗДА $527.23, але вона могла спричинити таку шкоду, якої не можна порахувати в долярах. Сенатор є проти того, щоб „Африка була для африканців".

● **Уряд турбується тим**, що число безробітних в лютому збільшилося на 250,000 в порівнянні з січнем, і що воно становило 4,918,000. Уряд змагає до того, щоб число безробітних не було більше за 4 відсотки всіх робітничих сил ЗДА. В лютому воно становило 6.1.

Мітчел передбачає міґрацію робітників з безробітних районів

Вашингтон, — Колишній секретар праці за уряду Айзенгавера Джеймс П. Мітчел заявив, що надходить такий час, коли безробітні робітники мусітимуть із своїми родинами переселюватися в ті райони, де є праця. Мітчел гадає, що не можна проблеми безробітних розв'язати давнім способом, бо треба подбати, щоб незатруднені робітники могли переселитися в ті райони, де є вигляди дістати працю. Тепер виникають такі часи, коли деколи є важко створити варстати праці в деяких районах, де панує довший час безробіття. Тому деколи треба буде переселювати цілі робітничі родини, щоб знайти для них працю. На думку колишнього секретаря праці треба б всіми силами подбати про те, щоб гармонійно співпрацювали представники робітничих організацій і працедавці.

У СВІТІ

● **Страйк вуглекопів у Франції**, який триває від 1 березня ц. р., загострив боротьбу між 200.000 копальняних робітників і урядом. Страйкарі відкинули заклик прем'єра Помпіду до повороту до праці з обіцянкою підвищити їм протягом цього року платні на 5.7%. Страйкарі вимагають негайної підвишки на 11% та скорочення тижня праці з 46 годин на 40 годин. Страйкуючі спілки вимагають, щоб державне радіо дало їм стільки само часу на публічне умотивування їх вимог, як його дало прем'єрові Помпіду.

● **Соціялістична партія в Західній Німеччині** погодилась на ратифікування німецько-французького пакту приязни під умовою, щоб у ратифікаційний договір вставити клявзулю, що той пакт не може в ніякій мірі перечити Атлянтійському пактові (НАТО) та Спільному Господарському Ринкові.

● **Гайнріх фон Брентано**, колишній західньо-німецький міністер закордонних справ, тепер лідер керівної партії Християнських демократів, прибуде 17 березня ц. р. до Вашинґтону на наради з керівними мужами ЗДА про такі важливі справи, як участь Західньої Німеччини в атомовому узброєнні країн НАТО, участь Британії в Спільному Господарському Ринку, справа Берліну й інші.

● **У Конґо було** в минулому році на чорному ринку діямантів вартости понад 10 мільйонів дол. На вулицях столиці Конґа Леопольдвілю пачкарі та їхні агенти з чорного ринку пропонують прохожим так само діяманти, як на вулицях Парижу — продавці непристойних образків. Центральний конґолійський уряд загрозив репресіями бельгійській копальні діямантів, якщо вона не заведе строгішої контролі, та видалив багатьох сенеґальців, які виспеціялізувались в тій незаконній торгівлі.

● **Біля Бавмгольдер** в Західній Німеччині випадково вистрелила ракета „Найк-Ейджекс" (Ніке-Аякс), але, пролетівши 65 стіп, вдарила в земний охоронний вал і розлетілась, не вибухнувши. Вона не мала атомового стрільна.

● **Французький президент** де Ґоль заповів виїзд в червні цього року з відвідинами до Західньої Німеччини, однак це може статися тільки тоді, як до того часу буде ратифікований французько - німецький пакт приязни.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Араби проти комунізму

Середній Схід перейняв на себе ту сумнівної вартости славу, яку мали кругло сто років, від початку свого визволювання з-під турецького панування, Балкани: славу „кітла", в якому постійно варяться сусідські спори, вагітні можливостями льокальних воєн, і який раз-у-раз вибухає державними переворотами й революціями. Середній Схід — мохаммеданський і, за вийнятком Туреччини та Ізраїлю — арабський. Але, як уже виявила ізраїльсько - арабська війна 1949-1950 років, хоч Арабська Ліга об'єднувала формально Сирію, Єгипет, Ірак, Ливан, Савді Арабію, Йорданію і, згодом, Ємен, між тими державами не було і по нинішній день нема великої згоди. Так само нема в тих державах таких стабільних відносин, що усували б загрозу внутрішньополітичних несподіванок. Коли в 1954-му році лідером нового режиму в Єгипті, тепер Об'єднаній Арабській Республіці, став Абдель Гамаль Нассер, почався панарабський рух, підсилюваний персональними амбіціями цього єгипетського президента. Від того часу революції і перевороти в арабських державах не вщухають. Останні з них відбулися в лютому цього року в Іраку і минулого тижня в Сирії. Не закінчилась ще громадянська війна в Ємені.

Але в усіх цих останніх рухах цікава одна спільна риса: всі вони звернені проти комуністів. Коли комуністи пробували були використати кривавий переворот, що його в липні 1958-го року провели в Іраку військовики під проводом генерала Абдула Карім Кассіма, і підтримали новий режим, пропхаючи в нову адміністрацію, — вони викликали проти себе таку реакцію, що після згаданого перевороту в місяці лютому, в якому згинув Кассім, почалася там масова політична й фізична ліквідація комуністів. Те саме повторюється тепер у Сирії. В одному й другому випадку, в Іраку і в Сирії, прийшли до голосу звеличники Нассера та пропагатори тіснішої міжарабської співпраці, яка мала б виявитися в створенні спільного штабу армій Об'єднаної Арабської Республіки, Сирії, Іраку, Ливану, Йорданії і Альжиру. Осторонь стоять найбільш насторожені проти верховодницьких амбіцій Нассера монархістичні арабські країни Савді Арабія, Лібія і Марокко, як також прозахідня Туніся. Але ні в одній із названих арабських країн комуністи не грають поважної ролі, а в більшості з них не мають можливости діяти організовано, як партія, і персонально є переслідувані.

Це — глибоке і гірке розчарування для Москви. Покладаючи найбільші надії на деколонізаційний рух, як на джерело майбутнього панування комунізму на азійському й африканському континентах, Москва стоїть нині в обличчі факту, що ні в одній із новостворених азійсько - африканських країн нема ні комуністичного режиму, ні сильних комуністичних впливів. Об'єднана Арабська Республіка Нассера прийняла від СССР зброю, літаки і воєнні кораблі, приймає допомогу в будуванні Асванської греблі. Але комуністична партія там рішуче заборонена, а Нассер, при всіх своїх поступових реформах, маніфестує вірність мохаммеданській релігії, що поборює безбожницький комунізм. Навіть у найбільш „співіснувальній" Індонезії, президент якої Сукарно користає з підтримки місцевих комуністів, індонезійський старшинський корпус не допускає до армії комуністів і рівноважить їхні впливи в режимі.

Хрущов ремствував недавно на арабських лідерів, які наставляють державну контролю над господарством та переводять соціяльні реформи, і запевняв, що „соціялізму не можна збудувати, переслідуючи комунізм". Але з його „пересторогами" ніхто із арабських лідерів не рахується. У цьому й запорука їх успіхів.

„Невинний" Хрущов

Нікіта Хрущов знову виступив з обороною своєї ролі за сталінського режиму. З'явившись минулої п'ятниці на зібранні коло 500 совєтських письменників і мистців у Москві, Хрущов знав, що має перед собою таку авдиторію, яка вбачає в ньому не тільки прем'єра СССР і першого секретаря компартії, але й одного з найближчих і найвірніших співробітників та дорадників Сталіна, який згодом провів процес „розвінчання" Сталіна, а тіло його викинув із мавзолею на Червоному майдані. Криваве минуле Хрущова дуже погана рекомендація для його теперішніх співіснувальних деклямацій, для його зусиль переконати підсовєтських громадян і зовнішній світ, що він сам і його режим цілком відмінні, аніж його сталінський попередник.

Тому Нікіта Хрущов склав нову широку заяву, в якій запевняв, що він нічого не знав про вимордовування невинних людей за часів Сталіна, і що лише після смерти Сталіна виявилося з архівів НКВД і МВД, очолюваних Лаврентієм Берією, що жертвою Сталіна, який був „важко хворий на манію переслідування", впало багато „вірних комуністів". Хрущов запевняв, що він був переконаний, що масові арешти за Сталіна дійсно звернені були проти „злочинців", проти „ворогів народу та партії", і скидав найбільшу вину не тільки на Сталіна, але й на „ворога партії й народу, шпигуна і ганебного провокатора" Лаврентія Берію.

Можливо, що ця нова самооборона Хрущова переконає частину комсомольців, які не знають з власного досвіду сталінського режиму, або наївних закордонних співіснувальників. Але напевно не переконає вона нікого з дійсних знавців Совєтського Союзу і його історії. Ніякі заперечування не перекреслять записаних кривавими літерами діл та захованих в історичних актах слів Нікіти Хрущова. На 4-ій партійній обласній конференції в Києві у червні 1938-го року Хрущов лаяв „балицьких, якірів, затонських любченків і іншу наволоч", дарма що всі вони були 100 - відсотковими комуністами — і заповідав, що „під керівництвом великого Сталіна ми ще більше змобілізуємо свої сили на боротьбу з усіма і всякими ворогами нашої країни ... Хай живе наш вождь великий Сталін!" У „Більшовику України" за червень 1938-го року писалось: „... Сталінський ЦК ВКП(б) надав велику допомогу КП(б)У, виславши для зміцнення ЦК КП(б)У вірного сталінського вихованця, непохитного більшовика товарища Хрущова". У тому ж „Більшовику України" за 1938-ий рік, кривавий рік урядування Хрущова в Україні, що дав йому назву „ката України", є десятки статтей про Хрущова, як „вірного сталінця", є його промови і заклики посилювати нещадно терор. А історія здавлення мадярської революції?!

Після 20-го з'їзду КП СССР, на якому Хрущов виголосив свою історичну промову, що започаткувала „десталінізацію", появилось у світі безліч коментарів, що старались розгадати загадку того виступу. Найлогічніше припущення є те, що треба було скинути на мертвого Сталіна всю вину за совєтську дійсність в роках 1931 - 1956, щоб таким чином в отій протисталінській кампанії відкрити вентиль для щораз грізнішого ферменту всередині СССР. Теперішня оборонна промова Хрущова з новими атаками проти Сталіна й Берії має за ціль втихомирити фермент, існуючий серед інтелектуальної верхівки, з-посеред якої 500 осіб, зібраних у Кремлі, ще, може, не затратили здорового глузду.

Але Хрущов недарма запевняв на тому зібранні, що Сталін був „відданий комунізмові". Він не може цілком відпекатися Сталіна, коли продовжує проводити сталінську закордонну політику в змаганні „угробити" вільний світ, коли продовжує автократичну русифікаційну внутрішню політику з господарським винищуванням країни та творенням „совєтського народу".

Олег Лисяк

РІШЕННЯ З-ПЕРЕД 40 РОКІВ

14-го березня 1923-го року запало рішення діючої після першої світової війни Ради Амбасадорів, яке на наступних 16 років устійнило долю однієї з найважливіших територій Середньої Европи — української Галицької Землі.

Лише на 16 років, бо вже у вересні 1939 року, з вибухом другої світової війни перестали бути важливими всі рішення Ради Амбасадорів. Помилка і кривда, зроблена найвищим політичним чинником Европи після першої світової війни перестала діяти. Галичину, спершу в 1939-му році, поділили між собою два загарбники — червоний і брунатний, опісля, в 1941-му році, вона стала „Дистриктом Галіцієн" і нарешті, в 1944-му році дісталась покищо — під повне московське панування, в якому перебуває тепер.

Але повернімося до подій з-перед 40 років. Суверенітет над територією Галичини після розпаду австро-угорської монархії, далі після війни, програної Західньо - Українською Народною Республікою і окупації цієї території Польщею — перебрала Найвища Рада, органом якої стала Рада Амбасадорів. Фактично на галицьких землях існувала польська військова окупація, однак суверенітет спочивав (і дійсно — „спочивав") в руках Найвищої Ради впродовж майже п'ятьох років, аж до хвилини рішення 15-го березня 1923 року.

Польща запевняла Раду Амбасадорів, що вона має намір пошанувати права українського народу і законом із 26-го вересня 1922 року обіцяла ввести на західньоукраїнських землях автономний устрій. Поза тим ще у мировому договорі поляки зобов'язалися охороняти права „меншин", себто українців. Як виявилось після неетичного та несправедливого рішення Ради Амбасадорів, поляки взагалі не думали дотримувати цих міжнародних зобов'язань, згідно, зрештою, з польською історичною практикою. Пригадаймо лише справу Вільна, яке — після комедії „бунту" — польський генерал Желіговський захопив, всупереч зобов'язанням польського уряду.

Як виявилося опісля, були три можливості, що їх розглядала Рада Амбасадорів щодо території Галичини. Перша — згідно з міжнародною мораллю і етикою, згідно з історичною справедливістю — признати Галичину українцям, себто віддати її суверенність в руки екзильного тоді вже уряду д-ра Петрушевича. Цю можливість Рада Амбасадорів навіть поважно не розглядала, бо, на її думку, Галицька держава втриматися не могла і рано чи пізно була б захоплена збройно або Польщею, або Москвою. „Можні цього світу" уважали, що творення галицької суверенної держави було б творенням ефемериди, яка довго не проіснувала б. Але чому ця держава мала б бути слабшою від двомільйонових Естонії, Латвії чи Литви — годі було б додуматися. Їх геополітичне положення було дуже подібне до більшої населенням і територією Галичини.

Була друга можливість, — яка, як виявилось опісля, була б випередженням історії на 21 рік — прилучити Галичину до Росії, себто формально до так званого Совєтського Союзу. Це, зрештою, було б згідне з таємним лондонським пактом з квітня 1915-го року, на підставі якого царська Росія мала отримати цю територію. Ця друга можливість не входила, однак, в рахубу, бо Рада Амбасадорів вела тоді антимосковську, чи антисовєтську лінію. Щоправда, російські еміграційні кола були за цю розв'язку, і це також зрозуміле.

Залишалася остання можливість — віддати Галичину Польщі, без огляду на етику, мораль і справедливість, але з оглядом на справи, пов'язані з рішальним тоді „політичним чинником" — нафтою! Бо ж Англія бажала тоді нафтові терени Моссулю прилучити до Іраку, своєї мандатної території, а Франція хотіла щоб Дрогобицький нафтовий басейн дістався в руки її тодішнього вірного сателіта — Польщі.

Такі були головні політичні фактори в руках міжнародних гандлярів народами, які називалися Найвищою Радою Паризької мирової конференції і її органу Ради Амбасадорів і виконували ролю регуляторів европейської політики з далекойдучим засягом. За нафту проґандльовано суверенні права народів і викривлено історію, яка, однак, завжди за це мститься ...

Не вирішили надовго долі Галичини західньоевропейські амбасадори, хоч торгувалися за неї майже п'ять років. Лише 16 років тривала „вічна" приналежність Галичини до польського „моцарства".

А тепер? Ще не минуло двадцяти років, відколи совєтські танки принесли Галичині нове поневолення. Чи направду хтось вірить, що і це „вирішення" — вічне? Або що воно хоча б довготривале?

Рокефеллер не вірить в успіх урядової податкової програми; пропонує свою

Мілвокі, Висконсин. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер 9-го березня промовляв на республіканському прийнятті для зібрання партійних фондів і відбув з цієї нагоди пресову конференцію, на якій заявив, що податкова програма президента Кеннеді на скріпить економіки, тому він пропонує свою власну податкову програму, згідно з якою треба б зменшити прибуткові особисті податки на дол. 7.5 більйона, а податки від корпорацій треба б зменшити на 2.5 більйона. Це зменшення податків мало б початися від 1-го липня 1963, а реформу податкової системи Рокефеллер радить відкласти на пізніше. На думку Рокефеллера таке зменшення податків скріпило б економіку ЗДА, і негайно зросли б видатки на інвестиції. Рокефеллера приймали республіканці оваційно, а в 1959 році, коли він був у Мілвокі, стараючися про номінацію на президента проти тодішнього віцепрезидента Ричарда Ніксона, республіканці дуже холодно вітали нюйоркського губернатора. Рокефеллер рекомендує не збільшувати федерального бюджету принаймні в цьому році.

Юрій Тарковим

Фізичне виховання в СССР

В СССР фізичне виховання уважається за частину „комуністичного виховання" молодого покоління. Основний клич фізичного виховання в СССР „Готов до праці і оборони" (ГПО) встановлений Найвищою Радою Фізичної Культури ще 11-го березня 1932-го року. Кодекс ГПО був доповнений у 1932 і 1934 роках. А в 1939-му році постановою Ради Народних Комісарів СССР затверджено норми ГПО.

Офіційною ціллю ГПО є виховання фізично здорового покоління. Успіх у фізичному вихованні кваліфікується найвищим відзначенням: „Майстер спорту". Московські „Известия" з 11-го серпня 1962-го року подавали, що в тому році було в СССР 23 000 „майстрів спорту".

У ділянці фізичного виховання існує також семилітній плян і, як повідомив голова Центральної Ради спортових організацій Ю. Машин, ГПО матиме в 1965 році вже 30 000 „майстрів спорту" і охоплюватиме 50 000 000 осіб. В СССР існує 15 інститутів і 14 технікумів фізичної культури, які в 1949 - 1959 роках підготовили 27 000 спеціялістів - тренерів з високою спортовою освітою і 57 000 із середньою освітою.

Спорт і фізичне виховання в Совєтському Союзі є частиною внутрішньої і зовнішньої політики Москви. В зовнішній політиці комуністична пропаґанда постійно використовує успіхи совєтських спортовців, як нібито доказ переваги соціялістичної системи над системою капіталістичною. У внутрішній політиці спорт використовується для підготови молоді до військової служби, а також як засіб відвертати увагу молоді від щоденних турбот і злиднів.

Успіхи і перемоги совєтських спортовців у міжнародних спортових зустрічах значні, але на ділі абсолютна більшість із них не є аматорами спорту, як це зобов'язують правила олімпійських ігор. Совєтські спортовці, тобто ті, які репрезентують СССР на олімпіядах чи при інших нагодах, звичайно не займаються нічим іншим, крім спорту. В „Известиях" з 28-го вересня 1962-го року читаємо, що на багатьох совєтських великих підприємствах є футбольні команди, члени яких одержують „спеціяльні" платні, як робітники цих підприємств, але фактично вони лише вправляють футбол. Це відноситься не тільки до спортовців, які мають сяке - таке міжнародно - пропаґандивне значення, але часто й до спортовців на селах та в глухих закутинах країни. „Крокодил" у числах 14 і 22 повідомляв, що в деяких колгоспах спортовці займаються лише фізкультурними вправами, а бідні колгоспники мусять на них працювати.

Совєтська метода фізичного виховання морально розкладає, а не виховує молоду людину. Партійці - тренери вишукують середньошкільників із певними спортовими здібностями, забезпечують їх фіктивною, добре оплачуваною працею, і ці молоді люди зранку до вечора „спортують". Такі „спортовці" одержують не тільки високі платні, але й найкращі мешкання. Про все це знає населення, серед якого у зв'язку з цим поширюється невдоволення. Часто з таких молодих людей виходять кримінальісти; коли в спортовій ділянці вони не виявляють успіхів і внаслідок того втрачають фіктивну працю.

Таким способом виховуються совєтські змагуни на міжнародні олімпіяди. Після останніх олімпійських ігор чимало совєтських спортовців дістали ордени і грошові нагороди. Перед олімпійськими ігрищами вони роками нічого не робили, крім щоденного тренінґу. Тож ясно, що в таких умовах вони мусіли здобувати перемоги, хоч, будучи професіоналами, взагалі не мали права брати участи в олімпійських іграх.

Петро Одарченко

ВІНОК ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

(3)

Михайло Старицький у другім своїм вірші, написанім в 1882-ім році, передбачає, що сонце поезії Великого Кобзаря прожене темну ніч неволі, що заповіти Шевченкові будуть здійснені і що вплив його ідей пошириться за межі України і охопить інші народи:

Ні, він не вмер! Поки ще наше слово
Лунатиме серед степів, лугів,
Його пісень розіллється чудово
Мелодія по сизій млі віків.

І заповіт братерства та любови,
Що він нам дав, як стяг, на боротьбу,
Перелетить луною в інші мови
І правдою подужає злобу.

Настане час, і з тим новим псаломом
Ми підемо по стогнах городів
І воздамо з тимпанами та дзвоном
Хвалу йому, заступнику рабів.

Настане час ... Хоч і зима панує,
І в глупу ніч мовчить ще Правди дзвін, —
А темний люд і поночі простує
На гору ту, де мученика тлін.

Кілька прекрасних поезій присвятив Шевченкові видатний український поет Володимир Самійленко. У своїх цікавих спогадах Самійленко розповідав, як в умовах поліційних заборон гурток київських українців у 80-их роках відзначав Шевченкові дні. „Роковини Шевченка були в нас завше днем, до якого ми дуже готувалися. Треба було в невтральних і тому безпечних із боку поліційного, але прихильних до українства колах знайти помешкання під вечірки, яке могло б умістити сотню або дві осіб, і це завдання блискуче виконував, звичайно, Ігнатович. Готувалися реферати, хорові й сольові співи, вірші. Роковини ці робили на молодь дуже велике враження. Вечіркам нашим щастило і в тім, що їх ні разу за моїх часів не зловили жандарми". (В. Самійленко. Твори. т. 2. К. 1958, стор. 394).

На цих таємних Шевченківських Святах виступав і В. Самійленко із своїми віршами, присвяченими Шевченкові. В одному з цих віршів висловлено ідею невмирущости слова великого поета:

Поет живе в серцях свого народу!
Його душа в святих його словах
Одбилася акордами смутними;
Вона живе і в тих благих сльозах;
Що над його піснями пролили ми;
Вона живе, витає проміж нас
Надією на щастя, на свободу:
Любить народ, навчає кожний час —
Поет живе в серцях свого народу.

Виключну ролю Шевченка у створенні сучасної української літературної мови показав В. Самійленко в одному з найсильніших своїх віршів, присвячених Шевченкові, у вірші „Українська мова":

Діямант дорогий на дорозі лежав, —
Тим великим шляхом люд усякий минав,
І ніхто не пізнав діяманта того.
Йшло багато людей і топтали його,
Але раз тим шляхом хтось чудовий ішов,
І в пилу на шляху діямант він найшов.
Камінець дорогий він одразу пізнав,
І додому приніс, і гарненько, як знав,
Обробив, обточив дивний той камінець,
І уставив його у коштовний вінець.
Сталось диво тоді: камінець засіяв,
І промінням ясним всіх людей здивував,
І палючим огнем кольористо блищить,
І проміння його усім очі сліпить.

Так в пилу на шляху наша мова була,
І мислива рука її з пилу взяла.
Полюбила її, обробила її,
Положила на ню усі сили свої,
І в народний вінець, як в оправу, ввела,
І, як зорю ясну, вище хмар піднесла.
І на злість ворогам засіяла вона,
Як алмаз дорогий, як та зоря ясна,
І сіятиме вік, поки сонце стоїть,
І лихим ворогам буде очі сліпить.
Хай же ті вороги понімiють скоріш,
Наша ж мова сія щогодини ясніш!
Хай коштовним добром вона буде у нас,
Щоб і сам здивувавсь у могилі Тарас,
Щоб поглянувши сам на створіння своє,
Він побожно сказав:
„Відкіля нам сіє".

Чотири поезії присвятила Великому Кобзареві Леся Українка. Року 1888-го сімнадцятилітня поетка написала „Жалобний марш", що його М. Лисенко поклав на ноти. Ця поезія починається такими словами:

Вмер батько наш!
Та й покинув нас!
Ох, і смутний настав час!
Сиротою наша мати зосталась!

„Жалобний марш" закінчується мажорним акордом, висловом віри в невмирущість безсмертної творчости Шевченка:

Пісня не вмирає,
На весь мир лунає
Щиро та правдиво
Ворогам на диво!

Наступного, 1889-го року Леся Українка написала другий вірш, присвячений Шевченкові. Поетка відзначає велику заслугу Шевченка для національного відродження українського народу. Свій могутній талант він віддав на службу народові і, минаючи „чужі пороги",

Орав свою вбогу ниву,
Рідні перелоги.

Федір Дудко

ГЛУМ

ОПОВІДАННЯ

(12)

Кожний показував свій напрям, ну, як завжди, коли люди зблудять.

Сиротюк дивився навкруги і щось намагався пригадати. Ні зірочки на небі, ні хмаринки — густий чорний морок оповивав небо і землю. Легенький вітрець повівав звідкись, але звідки?

Сиротюк понюхав повітря, подумав і скомандував:

— Сюди! .. За мною, хлопці!

Усі замовкли і слухняно рушили за ним.

Якийсь час ішли повільно. Потім бігли, зупинялись, прислухались, переводили дух і бігли знову.

Враз зупинилися: звідкись із темряви долетіло до їхніх вух далеке гавкання собак.

— Село, хлопці, близько. Отже, буде так, — заговорив Сиротюк. — Я з Паляницею й Опенькою йдемо наперед, а ви всі тихенько посувайтеся за нами ззаду. Ми станемо — зупиняйтеся й ви. Тільки віддаля, чуєте? Будете чути, що з нами. В разі чого, небезпеки чи що, я крикну: кидайтеся на порятунок. Коли ж почуєте, що ми тікаємо, тікайте й ви. Але без криків і жадних балачок. Чули?

— Чули, пане четарю!

І тихо, обережно рушили на гавкіт псів.

Несподівано, ще далеко від села, виринув перед ними із пітьми чорний курінь і хтось віддаля крикнув:

— Хто йде?

Сиротюк зупинився.

— Хто, питаю, йде?

— Свої.

— Хто свої? Говори, бо стрілятиму.

— Та ж не чорти, а люди, не чуєш хіба! — озвався Сиротюк.

— Люди! Люди різні тепер є ... Гірші від чортів трапляються!

Сиротюкові відразу одлягло від серця: по розмові було чути, що говорить місцевий волинський селянин.

— Ну, а яких тобі треба? Кажу ж — свої, добрі, значиться, люди. З полону німецького йдемо, от ми хто.

— Чом же не вдень і не дорогою йдете, як люди, а полями крадетесь, як злодії? — спитав голос.

— Заблудили і не можемо трапити на дорогу. А що вночі йдемо, то це значить, що не солдат, брат, ти і не знаєш нашого солдатського горя. Побув би чотири роки у полоні, то знав би, що ноги і вдень і вночі додому несли б. Таке то, брате! ..

Голос затих і через якусь хвилину, нерішуче ступаючи, наблизилася до них якась темна постать.

— А куди вам додому? — нерішуче спитала вона.

— Нам? Далеко, земляче. Аж у Кам'янецький повіт.

— У Кам'янецький повіт? .. Ге-ге, де той Кам'янецький повіт! .. Чом же чавункою не їдете?

— А грошей даси нам на чавунку? Їхали, брат, чавункою, так гаспидські сини поскидали: Вас, кажуть, возити ще! Підете, кажуть, і пішки, не великі, кажуть, пани! От, брат, як ... Сволочі!

Сиротюк набирав чимраз більшої певности і сміливости.

— Коли воювати, значиться, то були ми тоді люди, возили нас у вагонах. А коли голодні й холодні вертаємо з плєну, то: пішли ви, каже, під три чорти ... Така то тепер правда в світі! ..

І на доказ цього всього Сиротюк міцно, по-солдатськи матюкнувся.

— А чи багато ще там вашого брата у полоні зосталось? — лагідніше спитала постать. — Мій свояк також у полоні у Вецлярі. Може знаєте — Микита Коновчук прозивається?

— Вецлярі? Ми, брат, з іншого табору, ми з Марієнгофу — може чув ... Чи багато, питаєш? А ще, земляче, вистарчить! .. Чотири роки, брат, бідували там, а сюди прийшли — нова біда. Війну якусь до лихої матері вигадали: большевики, українці ... Голова кругом іде, не розбереш ... Мало ще, видно, навоювались! ..

— Так, так ... — погодилася постать. — То вам аж у Кам'янецький повіт? .. Там петлюрці ...

— А нам що — петлюрці, не петлюрці ... Нам брат, аби додому ... А там хоч сам чорт будь ... А тут, значиться, комуна у вас? — байдужно спитав Сиротюк.

— Та тут що хочеш. Вчора ще петлюрці були, а тепер комуна.

— Бій, значиться, був, чи як? — спитав Сиротюк.

— Та ні, бою не було. Петлюрці уступили, а комуна прийшла — от і все. Без бою вийшло. Тільки тут охвіцера одного петлюрського спіймали. У нас тут оце панська окономія — поляк пан був, граф, значить, до Польщі втік, — ну, то петлюрці й почали овес вивозити з окономії, а комуна тут їх і той ... Охвіцера і кількох солдатів петлюрських розстріляли ...

У Сиротюка аж тьохнуло під серцем ... Ніночка, Зіночка ... То от куди вони попали! ..

— Розстріляли, дядю, кажеш? Ну, і чорт із ними! .. А от скажи — як нам до Кам'янця дістатися? Тільки якось так, щоб через фронт не переходити ... Надокучили до дідька вже нам ті фронти! ..

— Ну, через хронт все одно прийдеться ...

— А де він, далеко? — спитав Сиротюк.

— А тут, в Улашківцях ... Село тут, значить, сусіднє, Улашківці зветься, дев'ять верстов звідси — там і хронт ...

— А куди це, якою, значиться, дорогою?

— Та он ідіть звідси просто, там гребля буде ... Перейдете греблею, просто до лісу дорога ... Там уже натрапите ... То й буде на Улашківці! ..

— Ага ... Ну, дай Боже щастя, дядю ... Спасибі ... А ти тут за сторожа, чи як?

— Та ж за сторожа ... Окономію тут стережу ...

— Ага, ага ... Ну, бувай здоровий!

— Щасливо!

І Сиротюк пішов убік.

Коли він відійшов зі стрільцями на віддаль, з якої не можна було почути їхніх голосів, застановився, збив усіх до купи і прошепотів:

— Біда, хлопці! Ми в Жабокричі попали ... Обходьмо село, але уважайте ... В разі чого, тікай хто куди — нас тут знають ...

І вони посунули полями далеко поза селом ...

IV

Два дні і дві ночі блукали стрільці по полях і лісах, голодні, напівзамерзлі, знесилені, здичавілі. Дні пересиджували, ховаючись у лісах і глибоких ярах, а темними ночами, обминаючи села, хутори й дороги, ішли в напрямі на захід.

Третьої ночі, прокрадаючись узліссям густого чорного лісу, підійшли опівночі до якогось великого, широко розкиненого між двома горбами села.

Було пізно, село спало. Глибока тиша оповивала чорні купи дерев і темних хат. Лише де-не-де сонно побрехували пси та сумними вигуками виривалися з німого мороку тягучі співи досвітніх півнів.

Сиротюк зупинився над ровом і втопив очі в пітьму, серед якої, як блудний вогник, таємничо горіла самотня, повна загадковости, яскрава точка далекого освітленого вікна.

В. І. ВЕРНАДСЬКИЙ — ПЕРШИЙ ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

Цими днями в Совєтському Союзі, також і на Україні, урочисто відзначають сторіччя з дня народження великого ученого, мінералога і геохеміка, Володимира Івановича Вернадського. Кілька американських учених уже одержали запрошення прибути на урочисту сесію Академії Наук СССР у Москві, присвячену Вернадському. В Києві, Академія Наук Української ССР видала 1963 р. збірник присвячений Вернадському, і великим тиражем книжку Є. А. Гаврилова, „Слово про першого президента — до сторіччя з дня народження В. І. Вернадського". Очевидно ця книжка, як і всі совєтські публікації, подає дату заснування Української Академії Наук — 1919 рік, коли вона начебто була заснована комуністичною владою.

Українська Вільна Академія Наук у ЗДА урочистою конференцією відзначить пам'ять першого президента Української Академії Наук, заснованої в Києві в 1918 році, в час української незалежної держави. Українці мають бути гордими з того, що їх найвищу наукову установу очолив учений, відомий усьому світові, що йшов у річище світової науки, на хвилях новітніх ідей і сам творив нові ідеї, що давали основу для дальшого розвитку наук.

В. І. Вернадський народився 12 березня 1863 року у Петербурзі, в сім'ї ученого-економіста І. Вернадського, професора Київського, а потім Петербурзького Університетів. Прадід Вернадського був виходцем з Запоріжжя. В 1885 році В. І. Вернадський закінчив Петербурзький університет, перші наукові дослідження провів на Україні — дослідження ґрунтів на Полтавщині. Кілька років працював у лябораторіях найвидатніших мінералогів закордоном, понад двадцять років викладав мінералогію у Московському університеті (перші роки був доцентом, потім професором). В 1906-му році був обраний членом Російської Академії Наук і з 1912 року працював в Петербурзі в Академії, організовуючи й очолюючи наукові інституції. В роках 1917-19 Вернадський був на Україні, очолював комісію, що виробляла статут Української Академії Наук, а потім був обраний на її президента. В 1920-21 році був професором Таврійського університету в Сімферополі. В 1921 році переїхав до Петроґраду і в 1922 році організував Радієвий Інститут. В роках 1923-26 був закордоном, викладав у Сорбонському університеті в Парижі і в Карловому університеті в Празі. Від 1926 року працював в Академії Наук СССР, заснував ряд наукових інституцій, часто бував закордоном. Був членом Французької і Чехословацької Академії Наук. Помер 6 січня 1945 року.

В. І. Вернадський залишив величезну спадщину — коло 400 книг і статтей. Багато статтей друкував у західньоевропейських і американських журналах. Його клясична книга „Нариси геохемії" вперше була видана 1924 року французькою мовою, пізніше — російською, німецькою і японською мовами; тепер опрацьовується її англійський переклад. Бувши закордоном 1923-26 року, Вернадський робив безуспішні старання видати її українською мовою.

Неймовірне завдання — дати огляд наукових здобутків Вернадського в газетній статті. Конспективно згадую лише про деякі з них. Вернадський зробив революцію в мінералогії, розвивши її з описової науки в хемію і історію мінералів земної кори. Поруч із американським ученим Клярком і норвежцем Ґольдшмідтом, він став одним з засновників науки геохемії, що народилась на початку цього століття, як наука про рух хемічних елементів у землі і космосі. Вернадський один з перших геологів у світі зрозумів значення новітньої фізики і нового розуміння будови атома для пізнання хемії землі і космосу. В 1910 році, домагаючися від царського уряду коштів на розшуки радіоактивних мінералів, він говорив, що людство вступає в новий вік космічної атомової енерґії. Вернадський заснував біохемію, як науку, що вивчає вплив життя на геохемічні процеси, на рух хемічних елементів у земній корі. Він створив поняття „жива матерія" у відміну від неживої матерії. Вернадський був філософом і істориком науки, зокрема написав статті про Ґете і Канта, як природознавців. Академік А. Є. Ферсман, учень і найближчий довголітній співробітник Вернадського, у своїй статті, написаній зразу після смерти останнього, ствердив, що багато років доведеться попрацювати учням Вернадського і історикам природознавства, щоб з'ясувати основні шляхи його наукової творчости і зрозуміти всі його тексти...

Вернадський був не тільки мислителем і теоретиком, але й організатором науки, зокрема наукових галузей, що мають практичне значення, як розшуки корисних копалин тощо.

Як учений-теоретик, Вернадський мислв у маштабі космосу; полем діяльности Вернадського-дослідника був увесь світ — лябораторії найбільших західніх університетів і величня природня лябораторія — кора усієї плянети Землі. Доля судила йому в 1918 році, в дні відродження України, очолити її найвищу наукову установу. Хоч Вернадський народився і виріс поза межами України, та багато ниточок зв'язувало його з країною батьків. Це були зв'язки з Полтавщиною через рідню матері — Старицьких, це була довголітня приязнь з відомими українськими діячами П. Чижевським, Хв Вовком, М. Василенком, це були часті поїздки на Україну.

В червні 1918 року Вернадського було призначено на голову Комісії для вироблення закопроєкту про заснування Української Академії Наук у Києві. У збірнику праць цієї Комісії є текст промови Вернадського на першому її засіданні 9 липня 1918 року. Тут виявлені характерні риси ученого — відчуття перспективи і приналежність до світової науки. Він надає великої ваги тому, щоб Українська Академія Наук вступила до міжнародньої спілки Академій, кажучи: „з національного боку, необхідно, щоб Українську Академію Наук визнала міжнародня спілка Академій. Цим досягається всесвітнє визнання української культури в одній з найважливіших паростей людської діяльности. Через це вона повинна задовольняти своїм складом, так і організацією, тим умовам, які ставляться статутом всесвітньої академічної організації. У тому ж Збірникові є записка Вернадського про Національний Мінералогічний Музей при Українській Академії Наук у Києві. Ця записка — погляд у майбутнє, рівняння на найкращі мінералогічні музеї світу, висвітлення потреб вивчати мінерали України.

Формальне відкриття Української Академії Наук було 14 листопада 1918 року. В цей день зібрались академіки і обрали В. І. Вернадського президентом Академії, а А. Ю. Кримського — неодмінним секретарем. Проф. Н. Д. Полонська-Василенко в своїй книжці „Українська Академія Наук" яскраво описала, ілюструючи рядом документів, перші дні народженої в огні і бурі Академії, що переживала неодноразові зміни влади, матеріяльні злидні, розбурхані емоції. Авторка пише: „Президент Вернадський, видатний учений і організатор, не мав відповідних якостей для маневрування серед політичних Сцил і Харибд і в кінці 1919 р. покинув Київ".

Бувши закордоном, Вернадський шукав контактів з українськими науковими колами, зустрічався з Д. Чижевським, Л. Чикаленком, В. Щербаківським. Збереглися його листи до Л. Чикаленка, в яких він пише про необхідність єднання всіх українських наукових діячів.

Любов Дражевська

Доповідь ред. В. Душника в Дітройті

Заходами Метрополітального Відділу УККА в Дітройті та Відділу УККА — Дітройт-Схід і Гемтремк влаштовано 3 березня в авдиторії Укр. Вищої Школи при вул. Генлі доповідь редак. Володимира Душника, члена Екзекутиви УККА, редактора англомовних видань УККА та відомого знавця східньо-европейських проблем — на теми: спостереження з подорожі по Европі, актуальні політичні відомості та враження з процесу Сташинського.

Перед доповіддю привітали доповідача голова Метрополітального Відділу УККА ред. Михайло Бажанський і голова другого Відділу УККА на Дітройт-Схід і Гемтремк інж. Володимир Тустанівський. Доповідач у своїх цікавих спостереженнях з подорожі по Европі зайнявся в першу чергу справою звільнення Митрополита-Ісповідника ВПР. Йосифа Сліпого з большевицької неволі та насвітлив значення цього звільнення для укр. кат. Церкви.

Інтересні були завваги доповідача в справі процесу Сташинського, та реляції з розмов з членами Суду. Зустрічі доповідача в часі побуту в Римі із журналістами з теперішньої Польщі дали нагоду запізнатись з настроями і поглядами тамошніх поляків на українську проблему в теперішній міжнародній ситуації. Ті погляди відмінні від шовіністичного наставлення польської еміґрації до української проблеми. Положення українців в теперішній Польщі є не тільки незавидне, але жорстокість теперішнього польського правління супроти українців в Польщі не має прецеденсу в історії співжиття українців з поляками. Також інтересні були завваги доповідача про українців в Туреччині.

Доповідь ред. В. Душника подала багато інтересних інформацій про европейські відносини і була прийнята публікою з великим признанням. Доказом цього були численні запити та оживлена дискусія. В кінцевій промові ред. В. Душник підкреслив важливу подію на терені Дітройту, а саме наладнання відносин між обома Відділами у загальнонаціональних і громадських справах. Ця співпраця принесла вже і в майбутності скріпить ще ріст значення української національної групи на терені Метрополії Дітройту. (О. М.)

● **Ніна Хрущова** влаштувала велике прийняття в минулу середу 6 березня для жінок закордонних дипломатів у Москві. Приявними були загалом коло 160 жінок, з чого 90 жінок із закордонних амбасад, а між ними дружини американського амбасадора Фой Колера і бритійського амбасадора Гомфрі Тревельяна. На тому прийнятті Ніна Хрущова вгощала своїх чужинецьких гостей кавяром, блінами із сметаною, рибами і шампаном. Були теж продукції балету й концерт.

Концерт в Лос Анджелесі

2 березня в Лос Анджелесі, в Укр. Народн. Домі відбувся Концерт, організований Літерат. Мистецьк. Об'єднанням, що його очолює письменник Анатоль Юриняк.

Програму концерту побудовано так, що першу частину закінчував уривок оперети, а другу — уривок опери. Решта програми складалася з пісень (сольо і дуети), деклямацій (індивідуальних і групових) і двох точок танку. Отже програма була різноманітна.

Яке ж було її виконання?

Тут покладаємося здебільшого не на свої особисті враження, які не можуть когось переконати, але ґрунтуємося на оцінках інших людей, у мистецтві більш тямущих.

У першій частині найбільше сподобалися дуети „Зоре моя вечірняя" і „Коли розлучаються двоє" (виконавці: сопрано Ф. Дніпростеп і альт К. Дворниченко). Витиснути сльози у слухача і зібрати такі рясні оплески, — чи ж це не свідоцтво мистецького виконання? Крім гармонійного звучання голосів приємно вражала бездоганна дикція обох співачок.

Із сольових співів мусимо відзначити „В очах твоїх розлуки біль" — (слова А. Юриняка) і „Прилинь, прилинь, козаче мій" — обидві точки у виконанні Фаїни Дніпростеп. Заля Народн. Дому хибує щодо акустики, але співачка таки донесла спів до слухачів і зворушила їх серця. Закінчено першу частину коронною точкою концерту — уривком оперети „Нема Гері, — то є Гриць". Грайливо дотепний текст (його автор А. Юриняк) і музика, скомпонована Олімпом Мелентєвим за співучастю автора, захопили залю, до чого спричинилися обоє виконавці: Марія Мелентєва (сопран) і Петро Марцінів (тенор), показавши себе не лиш співцями, але й добрими акторами сценічної гри.

Другу частину почато мистецькою рецитацією поеми Гр. Чупринки „Байда" у виконанні Івана Овечка. Була це зразкова інтерпретація тексту поеми про леґендарного засновника Запорізької Січі. Добре, що організатори концерту приклали зусиль, щоб слово зі сцени звучало по мистецькому, внаслідок чого слухачі мали повне вдоволення не тільки від „Байди", а й від „Братові" (поезія Ів. Овечка на тему голоду 1933 р.). Так само від „У тієї Катерини хата на помості" (Т. Шевченка), від „Десять літ минуло" Ол. Олеся, поезії А. Юриняка „Богданова слава" і поезії Б. Олександрова „Їй". Декляматорами були: Іван Овечко, Семен Овечко, Анат. Юриняк, Фаїна Дніпростеп, Мирослава Назаренко, Олександер Ясний і Тамара Гордон.

Гарною точкою другої частини концерту був „Український танок" у виконанні пари Валя Ґаранда — Кость Матвіїв. Молоденька, недавно прибула в нашу громаду Валя Ґаранда і знаний вже майстер танку Кость Матвіїв виявили майстерність танку і віртуозну сценічну гру. Коронною точкою другої частини програми був уривок „Запорожця за Дунаєм". Арію Султана добряче проспівав Семен Арсієнко (баритон, а дует Оксани і Андрія виконали Ф. Дніпростеп і П. Марцинів. Добра сценічна гра, гармонійне звучання голосів — дали присутнім правдиве вдоволення.

Вважаємо потрібним сказати, що моральний успіх концерту не пішов упарі з успіхом матеріяльним, бо замість сподіваних 4-5 сотень публіки, — у залі була ледве половина сподіваного числа.

Організатори дуже вдалого концерту ледве покрили витрати, з улаштуванням концерту зв'язані.

Анахтемський

● **В Москві** була в минулу суботу метелиця, а температура спала до 14 ступнів Фаренгайта. Вулиці Москви покрились 5 цалями снігу. Ця зміна погоди прийшла безпосередньо після погідної весняної погоди в минулу п'ятницю, коли стопились були рештки снігу.

● **Совєтський уряд** запротестував у Лондоні проти того, що в британській зоні Західнього Берліну невідомі винуватці здемолювали в минулому тижні бомбою домівку совєтського подорожнього бюра Інтурист. Большевики приписують англійцям вину, що вони недостатньо хоронили ту домівку проти „реакціонерів - терористів і провокаторів".

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на Фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 9.

Р. Ракочий, Коговз	$ 10.00	К. Свирид, Відділ 293	1.85
В. Цовзанюк, Філядельфія	5.10	М. Сімків, Філядельфія	1.85
Д-р Наз. Коропецький, Віґавкен	5.00	Н. Д. Дармопрай, Філя.	1.80
С. Колядзин, Шикаґо	5.00	С. Яровi, Філядельфія	1.50
Д-р Р. Заплітний, Вател Кр.	5.00	К. Мадзенко, Мілвокі	1.25
Т. Николайчук, Ню Брітан	5.00	З. Масловський, Берне	1.00
Т. Мацьків, Форт Саскачеван	5.00	І. Скробач, Оліен	1.00
о. М. Р. Цурковський, Торонто	5.00	М. Вербінський, Клівленд	1.00
П. Малиновський, Філя.	4.50	Р. Бористен Ткач Беверлі	1.00
Я. Рак, Шикаґо	4.20	П. Кісь, В. Айсліп	1.00
Б. Роздільський, Саскатун	4.00	М. Мацко, Ню Йорк	1.00
Ю. Костецька, Ст. Айленд	4.00	о. О. Потульницький, Сиракюз	1.00
М. Техльовець, Норвіч	4.00	П. Зботанів, Гренд Репідс	1.00
Д-р А. Вазяр, Торонто	4.00	С. Каника, Трентон	1.00
В. Т. Дармопрай, Філя.	3.70	Е. Гоготюк, Гартфорд	1.00
М. Юрак, Філядельфія	370	М. Вербовий, Бруклин	1.00
П. Слотюк, Філя.	3.60	М. Дикий, Шикаґо	1.00
П. Марчак, Філядельфія	3.60	о. Д. Федасюк, Перт Амбой	1.00
Б. Сас, Філядельфія	3.60	А. Тарас, Редінґ	1.00
І. Шперналь, Філядельфія	3.60	А. Шумінський, Флашінґ	1.00
З. Маркович, Філя.	3.60	О. Омецінський, Дітройт	1.00
А. Феданко, Бінґгемтон	3.00	Л. П. Романюк, Лос Endж.	1.00
С. Чорніта, Філядельфія	3.00	М. Чорнописький, Фенікс	1.00
Т. Цар, Ірвінґтон	3.00	Г. Сенюк, Дітройт	1.00
М. Чепетух, Філядельфія	3.00	Т. Калитовський, Дітройт	1.00
Д-р Т. М. Цісик, Філя.	3.00	М. Тимків, Філядельфія	1.00
В. Лесів, Вудбайн	3.00	М. Бахсович, Ню Йорк	1.00
О. Берегуляк, Маєрставн	3.00	В. Дідошак, Рачестер	1.00
Д. Осадчук, Бріджпорт	2.95	І. Курах, Тайтусвіл	1.00
Д. Задойко, Торонто	2.00	С. Гупайлович, Питсбурґ	1.00
Я. Гура, Бріджпорт	2.00	І. Мацалак, Бетлегем	1.00
С. Онуфрейчук, Філя.	2.00	А. Процак, Ґарфілд	1.00
К. Шебунчак, Рай	2.00	А. Яворський, Торонто	1.00
В. Паньків, Лаврелтон	2.00	Я. Зінченко, Форт Вейн	1.00
Ст. Кулінг, Шикаґо	2.00	Т. Сенедак, Йонґставн	1.00
А. Яш, Експорт	2.00	В. Кравчук, Ню Бедфорд	1.00
А. Котик, Ню Брітейн	2.00	Д. Герніченко, Петерсон	1.00
Н. Гоншок, Трентон	2.00	П. Кіцила, Шикаґо	1.00
І. Кривоніс, Окдейл	2.00	Т. Сокальський, Ст. Айленд	1.00
С. Постолюк, Лейквуд	2.00	В. Шостак, Ню Йорк	1.00
І. Бровінський, Синсинаті	2.00	В. Чубатий, Кензас Сіті	1.00
І. Кінаш, Коговз	2.00	І. Васильченко, Мінеаполіс	1.00
С. Хомяк, Болтон Ландінґ	2.00	Е. Обаранець, Трентон	1.00
І. Стратичук, В. Гевен	2.00	Т. Гелемей, Кліфтон	1.00
Н. Манастирський, Філя.	2.00	О. Духнич, Ірвінґтон	1.00
О. Ревуцький, Ст. Луїс	2.00	П. Гисцко, Вунсакет	1.00
Т. Гриців, Філя.	2.00	П. Дидик, Монтреал	1.00
С. Цимбала, Бруклин	2.00	С. Хомяк, Дітройт	1.00
В. Маґоцький, Ню Йорк	2.00	В. Сірик, Рочестер	1.00
М. Герец, Олбані	2.00	Г. Шпицар, Шикаґо	1.00
І. Городнський, Нюарк	2.00	В. Буртик, Слівіл	1.00
М. Сенко, Ню Брітейн	2.00	О. Худоба, Літтл Фолс	1.00
М. Сімків, Філядельфія	1.90	Ст. Карпа, Гілсайд	1.00
М. Реґуш, Філядельфія	1.85	П. Сидорак, Гадсон	1.00
В. Сімків, Філядельфія	185	Петро Нессен, Філя.	1.00

✝

Ділимося з Приятелями та Знайомими спізненою сумною вісткою, що 18-го січня 1963 року в селі Ніще, повіт Зборів (Західня Україна) упокоїлася в Бозі наша Найдорожча БАБУНЯ

бл. п.

ПЕЛАГІЯ КІЛЯРСЬКА

проживши 89 років.

Горем прибиті:

внук — ГАЛАМАЙ Володимир
дружина — ПАВЛІНА
правнуки — ЛЮБА, ІГОР

ГАЛАМАЙ Михайло — внук
АННА — дружина
ЛЮБОМИР, ІГОР — правнуки

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Приятелями, що дня 4-го березня 1963 року упокоїлася в Бозі, по довгих і важких терпіннях СЕСТРА І ТЕТА

Марія ГРУШКЕВИЧ

емер. поштова урядничка у Львові, проживши 83 роки.

Похоронні відправи відбулися в українській кат. каплиці, при Сенфорд Еве. в Нюарку, Н. Дж., дня 7-го березня 1963. Покійну поховано на цвинтарі Евергрін в Нюарку.

Горем прибиті:

Брат: д-р ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ з дружиною Меланією
Братанки: інж. ТАРАС з дружиною Іриною і дітьми Володимиром, Оксаною і Ярославом
д-р МИКОЛА з дружиною Марією і дітьми Мотрею і Андрієм.

УВАН про В-во „На Горі"

Ню Йорк. — 3-го березня в будинку Академії відбулася конференція, присвячена оглядові діяльности в-ва „На Горі", що його провадять в Німеччині Ігор Костецький та Елізабет Котмаєр. Конференцію відкрив керівник Музею-Архіву Академії Володимир Міяковський, а провадив її Богдан Кравців. З доповідями виступали Богдан Кравців — загальна характеристика в-ва і видання з сучасної української літератури, Юрій Соловій — Дінкельсбюльське оточення в-ва „На Горі", Василь Барка — Костецький як письменник (експресіоністична проза), Олег Зуєвський — переклади Шекспіра у виданнях „На Горі" і Богдан Бойчук — переклади Езри Павнда і Гарсія Льорки. Доповідачі висвітлили видавничу і оригінальну письменницьку та перекладницьку діяльність видавництва. Головне місце на конференції зайняла проблема перекладу з західніх мов на українську. На час конференції Музей-Архів організував виставку видань „На Горі" та деяких праць мистців Ю. Соловія, Л. Гуцалюка, В. Прокуди М. Радиша.

ЛІТЕРАТУРНО - МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ В НЮ ЙОРКУ

влаштовує у п'ятницю 15-го березня 1963 р. Концерт Рафаеля Венке, скрипака, і Карла

Рафаель Венке

Себак, піяніста. У програмі твори: Баха, Бетговена, Брамса, Шопена та Сант-Сона. Обидва молоді талановиті музики, відомі уже українській публіці із своїх виступів у ЛМКлюбі і на ЛМЯрмарку. Початок о год. 8-ій вечора.

• Армія цього місяця має вислати до Европи керовані ракети „Серджент", які мають заступити давніші ракети „Корпорал", якими послуговувалася американська армія в Европі. Ракети „Серджент" мають засяг 75 миль, тільки саме, що і Корпорал, але нові ракети можна випустити за кілька мінут, а „Корпорал" вимагає для підготови цілих годин.

• У Південній Африці вилетіла в минулу суботу в повітря найбільша у світі фабрика динаміту, яка затруднює 4.000 робітників. Щасливим збігом обставин катастрофа потягла за собою покищо тільки дві людські жертви, одного робітника й одну жінку, яка згинула, коли завалився її дім, віддалений від цієї фабрики за 11 миль. Причина тієї катастрофи покищо не відома. Вона сталася у вечірніх годинах, коли скінчилась праця.

Загальні Збори Українських Купців і Промисловців в Ню Йорку

16-го листопада 1962 р. відбулися в залі Укр. Нар. Дому в Ню Йорку Річні Загальні Збори СУКІП-у. Зборами, що їх відкрив голова Ярослав Пастушенко, проводила президія, в складі: мґр. Бак-Бойчук — предсідник, Г. Божик — м. предсідник та І. Гошовська — секретарка.

Звіт з діяльности за 1962 р. здав уступаючий голова Ярослав Пастушенко. Він підчеркнув, що праця ограничувалася на внутрішніх сходинах, бо теперішні обставини вимагають реорганізації Т-ва, що було частинно перешкодою, чому не можна було широко розгорнути праці на господарському секторі, який відіграє велику ролю в господарському житті української спільноти в ЗДА.

Після звіту відбулася широка дискусія в справі реорганізації Т-ва, як рівнож нав'язання зв'язків для співпраці з іншими фінансово-господарськими установами, котрі досьогодні не мають координаційного центру, і ніхто ще не пробував з-поміж організованих фінансово-господарських установ займати якенебудь позитивне становище щодо координації господарського життя. Це завдання координації взяв на себе СУКІП: реалізувати, та намітити певну ясну ціль своєї праці на господарському секторі.

В дискусії займали голос Е. Куровицький, І. Кефор, Я. Пастушенко, Г. Божик, М. Пирський, І. Гринів, І. Книш і Р. Крупка, Бак-Бойчук і І. Гаврилів.

Слідуючою точкою був звіт голови Контрольної Комісії І. Кефора, та одноголосне уділення абсолюторії уступаючій управі.

Нову управу Т-ва СУКІП вибрано в слідуючому складі: Роман Крупка — голова, Іван Кефор м-тоголова, Ірина Гошовська — секретарка, Л. Козак — фін. референт, М. Пирський — член управи.

До Контрольної Комісії вибрані: Я. Пастушенко — голова, Е. Куровицький — м-тоголова, І. Гринів — секретар.

До Товариського Суду ввійшли: І. Дармохвал — голова, Г. Божик — секретар, І. Книш — член суду.

Збори закрив новообраний голова Р. Крупка, подякувавши уступаючій управі за дотеперішню працю, не тільки для Т-ва СУКІП, але також і для цілої Укр. Громади.

Роман Крупка

Кубинські втікачі поселилися вже в 49 стейтах

Ню Йорк. — Директор Переселенчого уряду для кубинських втікачів Артур Лейзелл заявив, що тепер кубинські втікачі вже є поселені в 49-ох стейтах ЗДА. Немає їх тільки на Алясці, бо тамошній клімат є захолодний для кубинців. З усіх коло 200,000 кубинських втікачів вже є розміщені по американських стейтах понад 50,000. Найбільше їх поселилося в Ню Йорку і Ню Джерзі, де їх є коло 9,000. На Флориді живуть ще коло 150,000 втікачів, і звідтам їх поволі розселюють по інших стейтах. Розселенням займаються такі організації, як Католицька Добродійна Конференція, Світова Служба Церков та інші добродійні організації. Кубинці вдячні американцям за допомогу, що її вони знайшли на американській землі, але вони часто з усміхом відповідають, що не „можуть забути своєї Куби". Вони кажуть, що всюди гарно, але не можуть привикнути до тутешньої погоди.

Книжка про неволю жінки і дитини в СССР

WOMAN AND CHILD IN THE MODERN SYSTEM OF SLAVER — USSR. By Martha Chyz. SUZERO-Toronto and DOBRUS-New York, 1962.

Книжка Марти Чиж складається з 8 розділів, що їхнім змістом є розклад родини комуністичною доктриною і терором Москви. Доля дитини в родині колгоспника й фабричного робітника, праця малолітніх і депортації молоді, жінок і дітей. Арешти й умови життя у жіночих в'язницях на засланні. Місця вигнання і примусового поселення. Табори невільничої праці, протести й револьти в'язнів, страйки у Воркуті, Караганді, Норильську й Кінґірі та голод в Україні 1933 р. Цей зміст доповнює мапа концентраційних таборів СССР і бібліографія використаного матеріялу.

Написала авторка цю книжку тому, що „всі наукові праці останніх 40 років в ділянці економії, політики, соціології, індустрії, кримінального права й невільництва Совєтського Союзу основані на совєтських офіційних публікаціях", а тим самим, додамо, вони не спираються на фактах і дійсних явищах, а є засобом совєтської пропаґанди. Явищам життя, оточеним заслоною обману, протиставляє авторка життя правдиве, суворе й страшне. На кожне твердження покликує вона достовірних свідків: книжкові джерела, циферні дані, свідчення учасників подій, б. в'язнів, дипломатів і журналістів, які перебували в Совєтському Союзі і бачили тамошнє життя власними очима.

Треба було не лиш працьовитости, щоб зібрати цей фактичний матеріял, але теж особистої відваги глянути в очі цій жорстокій дійсності і відкрити її для світа, який не є в силі уявити розміру й форми трагедії, що її несе за собою т. зв. совєтський побут.

Авторка не теоретизує, не грозить і не страшить російським імперіялізмом. Вона подає факти, на яких спирається життя великої кількости жінок, матерей і дітей України. Вартість поданих даних у їхній нагій життьовій правді. Дарма, що їх важко читати. Дарма, що їхній трагічний зміст не дасть книжці популярности. Ця книжка є потрібна. Вона мусіла появитися. Як голос обуреної людської справедливости, як пересторога для невірних і вкінці, як документ доби, як свідок, що його раніше, чи пізніше покличе на суд історії політик і науковець, поет і соціолог, а також українська мати, яка переказуватиме своєму й наступним поколінням; стережіться Росії.

Для дітей і жінок, переслідуваних, арештованих, вивезених і засланих, тих, що відробляють панщину в колгоспах і тих, що вмирали на багатих полях України, — це доля не одиниць і не соток, але тисячів і мільйонів. Прочитавши уважно цю книжку, знайде читач відповідь на одне моторошне питання: куди поділося 25 мільйонів людей, що дорогою природного приросту повинно сьогодні доповняти існуючий стан населення України.

І. П.

Короткі вістки

● У Південному В'єтнамі комуністичні партизани знову збили один американський гелікоптер, що його проте вдалося швидко направити настільки, що він відлетів до бази в запіллі. 19 інших гелікоптерів, зайнятих в тій самій бойовій операції, перевезли 1,000 південно-в'єтнамських вояків до атаки проти комуністів.

● Японський уряд заперечив твердження соціялістичної опозиції, наче б Японія погодилася прийняти від Америки атомову зброю, у загальному американському пляні щодо атомового узброєння членських країн НАТО та деяких інших союзників. Японці, які одинокі потерпіли від двох атомових атак наприкінці останньої війни, є засадничо проти атомової зброї.

● Західня Німеччина і Польща підписали свій перший післявоєнний договір, на підставі якого буде у Польщі встановлена постійна західньо - німецька торговельна місія. Однаково західньо - німецькі, як польські чинники вважають це за відреченя Західньої Німеччини від принципу, що вона не буде зберігати дипломатичних взаємин ні з одною комуністичною країною, за винятком СССР, яка визнає Східню Німеччину.

● Дейвід Лівінґстон, великий подорожник і дослідник Африки в минулому сторіччі, не був ніяким дослідником, а просто туристом, як їх нині є багато заявив ньясалендський міністер Гаррі Чіпембере. Існування країни Маляві (Ньясаленду) було давно відоме — твердить він — поки ще пробрався туди через джунґлю „турист" Лівінґстон.

● Новим амбасадором ЗДА в Західній Німеччині став заст. держ. секретаря Джордж МекДжі. Тим часом він виїхав до Бонну, як заступник амбасадора Волтера Давлінґа, який перейшов важку операцію жовчевих каменів в одній американській клініці. Перенесення Джорджа МекДжі з централі державного департаменту на амбасадорське становище своїть у зв'язку з плянами широкої персональної реорганізації державного апарату закордонних справ Америки — твердить преса.

ЗДА зменшать свої платності у користь військових місій ОН

Об'єднані Нації. — Заступник Адлея Стівенсона, амбасадора З'єдинених Держав в Об'єднаних Націях, Франсіс Т. П. Плімптон, повідомив офіційно 21-членну Комісію ОН, яка має визначити нову ставку грошових зобов'язань кожної членської держави ОН у відношенні до каси тієї установи, що ЗДА платитимуть надалі на військові з'єднання Об'єднаних Націй тільки 32,02%, а не, як до цього часу, 47%. На тому засіданні тієї фінансової комісії виявилось, що згідно із станом з 25 лютого ц. р. з-посеред держав Об'єднаних Націй — 71 держава винні гроші Об'єднаним Націям у зв'язку з місією ОН в Конґо, разом на понад 76 мільйонів дол. Сам Совєтський Союз, який не вдоволений з ходу справ у Конґо, де місія Об'єднаних Націй перешкодила Москві і її конґолійським поплентачам захопити там фактичну владу, винен понад 32 мільйони дол., а Франція, яка вважає місію ОН в Конґо „нелегальною" — завинила понад 14 мільйонів. На щастя, частинна стабілізація відносин в Конґо після ліквідації сепаратистичного руху Катанґи уможливлює ступневе редукування тамошнього війська ОН. 14 травня ц. р. буде відкрита надзвичайна сесія Об'єднаних Націй спеціяльно для фінансових справ, які грозять банкрутством цієї установи.

У Франції зростає терор підпільної організації проти де Ґоля

Париж. — В минулу середу 6 березня ц. р. серед білого дня на одній із найрухливіших вулиць, якийсь чоловік підійшов до авта, яким їхав президент одного з найповажніших французьких банків, 65-річний Анрі Ляфон, та яке зупинилось перед світлом, відчинив двері і шістьма стрілами вбив названого банкіра та важко поранив його шофера. Це вбивство є загадкою для поліції, бо Анрі Ляфон не цікавився активно політикою та назверх ніколи не фігурував, як прихильник політики президента де Голя у відношенні до Альжиру. Проте загально вважають, що це був новий акт терору підпільної Тайної Військової Організації, яка хоче маніфестувати свою активність, щоб доказати, що вона не припинила своєї діяльности після арештування поліцією лідера терористів, кол. полковника Антуана Арґу. На оживлення роботи революційної антирежимової організації вказує теж метушливість політичного лідера підпільників, кол. прем'єра Жоржа Бідо. Виявляється, що Жорж Бідо жив в лютому цього року в готелі „Зееблік" в місцевості Гопфен в баварських Альпах і там приймав названого вгорі Антуана Арґу. Відтіль Бідо переїхав до Англії, де тепер живе. З Німеччини він виїхав після підписання французько-німецького договору приязні, а переїхав до Лондону після того, як між Британією і Францією настало напруження відносин.

ЗДА не виречуться міжнародної контролі над атомовими дослідами

Женева. — Заява през. Дж. Ф. Кеннеді, яку він склав на своїй пресовій конференції в минулу середу про становище Америки у відношенні до проєктованого пакту про припинення атомових дослідів, поглибила загальне враження, що чотири і піврічні переговори в цій справі не мають шансів на успіх. Президент заявив, що він не прийме такого договору, який не давав би ґарантії, що можна стверджувати й перевірювати підземні детонації та що, зрештою, договір без таких ґарантій не знайшов би апробати в Сенаті. Президент ствердив, що покищо не можна — без безпосередньої контрольної інспекції — розрізнити, чи це був землетрус, чи ядрова детонація. Цю заяву Президента потвердив речник Летунського Технічного Центру, який повідомив, що сейсмографи занотовують річно по кругло 170 землепотрясень в СССР. З того коло 20 можна ствердити напевне, що це були землетруси, а вся решта є „підозрілою", з можливістю, що це були підземні ядрові детонації. Британський делеґат в Женеві Джозеф Годбер звернувся до Сємьона Царапкіна з пропозицією, щоб СССР представив докази, що він всилі сейсмографічними апаратами підслухати всі підземні атомові детонації. Таким доказом були б совєтські відомості про детонації, переведені в Америці. Царапкін взагалі не дав на це ніякої відповіді.

У Лондоні почались наради про атомову зброю для НАТО

Лондон. — В минулу суботу 9 березня прибув до Лондону спеціяльний висланник президента Кеннеді, видатний дипломат Лівінґстон Мерчант, для переговорів з членськими країна Атлянтійського пакту (НАТО) про створення окремої морської фльоти з яких 25-40 морських одиниць, вивінованих в атомові ракети „Поляріс", засягом 1.500 миль. Мерчант був уже в Римі і Бонні. Напередодні виїзду з столиці Західньої Німеччини осягнув великий успіх в нараді з канцлером Конрадом Аденауером, який дав згоду на участь Західньої Німеччини — грішми і своїми залогами — в тій міжнародній атомовій фльоті. Спірними справами все ще є питання вирішного голосу в практичному покористуванні тією фльотою у випадку війни: хто має рішати і хто має мати співвирішний голос та в якій мірі. Франція рішуче відмовилась від участи. Італія, Бельгія, Західня Німеччина вже дали свою згоду, а Голляндія, Греція і Туреччина виявила своє зацікавлення. В найближчий четвер ця справа буде знову обговорювана в головній кватирі НАТО в Парижі. Тим часом совєтський міністер закордонних справ Андрей Ґромико під час своїх відвідин в Данії гостро натаврував той плян та зокрема „перестеріг" Данію в'язатися мілітарно з Західньою Німеччиною. Річ у пляні створити західню оборонну фльоту на Балтику. Данський прем'єр відповів, що західня балтійська фльота є логічною ланкою в оборонних плянах НАТО. Совєти відразу насторожились проти так званого Нессо пакту, в якому Кеннеді і британський прем'єр Мекміллен погодились в грудні мин. року на створення колективної атомової потуги в рямцях НАТО. Совєти найбільше кричать проти атомового узброювання Західньої Німеччини.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 15-го БЕРЕЗНЯ 1963:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 170, в год. 6:00 веч., в УНДомі, при 90 Фліт вул. Проситься членів прибути та вирівняти свої членські вкладки. — І. Грабар, секр.

СУБОТА, 16-го БЕРЕЗНЯ 1963:

ЧЕСТЕР, Па. — Квартальні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 156, в год. 7:30 веч. Запрошуємо всіх членів до участи в Зборах. — В. Новак, секретар.

НЕДІЛЯ, 17-го БЕРЕЗНЯ 1963:

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 97, в год. 2:00 по пол., в церковній залі при 45-47 Hope Ave. в Пассейку. — М. Мельник, рек. секр.

ВЕТЛЕГЕМ, Па. — Місячні Збори Б-ва св. Димитрія, Від. 288, в год. 11:00 рано, по Службі Божій, в церковній залі. Проситься членів вирівняти свої вкладки. — Д. Мушастий, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори С-ва Пречистої Діви Марії, Відд. 112, по 2-ій і 3-ій Службі Божій, в церковній залі св. ап. Петра і Павла. Запрошується всіх до участи. — Анна Шмуцок, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Побір вкладок та Місячні Збори Відд. 424, відбуватимуться кожної третьої неділі в місяці, в год. 12:00 впол., при 2225 N. Macher St. Просимо всіх членів Відділу у м-ці березні заплатити заборгованість. — В. Басюк, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 175, в год. 1:00 по пол., в залі УНДому, при Мартін вул. Проситься членів прибути та вплатити залеглі та біжучі вкладки. В програмі цих Зборів — квартальний звіт фін. секр. — Ст. П. Крупка, фін. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Йосафата, Від. 217, в год. 2:00 по пол., в парафіяльній залі, під чис. 305 Hudson Ave. Проситься членів прибути на Збори та вирівняти свої залеглості. — В. Колданський, секр.

КАНЗАС СИТІ, Канзас. — Спеціяльні Місячні Збори Б-ва св. Володимира, Відд. 323, в год. 1:00 по пол., у залі під ч. 10 North Ferree. Просимо всіх членів прибути на Збори. — Д. Яремко, секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ ВІДДІЛІВ:

МЕНВІЛ, Р. Ай. — Т-во ім. Драгоманова, Відд. 181, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбуватимуться в кожну першу неділю місяця. Проситься приходити на Збори та вплачувати членські вкладки. — Гр. Шевчук, секр. — 40 Main St., Manville, R. I.

AMBRIDGE, Pa. — Управа Відд. 276, подаючи склад нової Управи, проминула подати прізвища двох контрольорів. Цю помилку спростовує і проголошує, як слідує: М. Фук, предс.; Стефанія Ратиґан, заступник; С. Іваницький, секр., касир. Річна Контроля: Й. Прокопович, С. Ратиґан. Місячна Контроля: Т. Гебет і В. Цимбаляк. Тростісти: Вол. Кміть і З. Коваль. Господар: Т. Фізор.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Т-во „Дністер", Відд. 361 відбуло в дні 26-го січня 1963 р. Річні Загальні Збори, на яких обрано Управу на 1963 рік в складі: д-р В. Вишиваний, предс.; адвокат М. Пізнак, заст. предс.; П Кучма, фін. секр., М. Елиїв, рек. секр.; І. Пригода, касир; Л. Вербенець, заст. фін. уряд. Контр. Комісія: Іван Галичин, Р. Крупка і С. Ковальчук. Новообраний Уряд просить все членство прибувати численіше на всі Збори та сходини Т-ва, на яких вирішуються нераз дуже важливі справи для всіх членів. — Проситься рівнож членів вирівнювати заборованість. Дні принимання вкладок є: середа, четвер і п'ятниця кожноо тижня.

ТАРЗАН, ч. 4997. Леопарди втікають!

Тарзан швидко копненням перевернув великий котел з палаючою олією!

Леопарди з риком відскочили від пливучого вогню.

І незабаром виник шалений хаос, коли леопарди старалися втекти від пекучих лап свого дідичного ворога!